ART-PEDAGOGIK YONDASHUV ASOSIDA TALABA YOSHLARNI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK ASOSLARI

Nurboyeva Sh. Sh., GDPI o‘qituvchisi
nurboyevashohsanam9@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada art-pedagogika yondashuvi orqali talaba yoshlarning vatanparvarlik ruhini shakllantirish, ularni milliy g‘urur, fuqarolik pozitsiyasi, tarixiy xotira va madaniy merosga hurmat ruhida tarbiyalashning samarali usullari yoritilgan. Shuningdek, bunday yondashuvning psixologik va pedagogik afzalliklari, ta’sirchanlik omillari va yoshlarning ichki dunyosiga ta’siri tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: Art-pedagogika, vatanparvarlik, talaba yoshlar, tarbiya, psixologik ta’sir, san’at, o‘zlikni anglash, teatr, kreativ metodlar.

Аннотация: В статье рассматриваются эффективные методы формирования патриотического духа у учащейся молодежи посредством художественно-педагогического подхода, воспитания ее в духе национальной гордости, гражданской позиции, исторической памяти, уважения к культурному наследию. Также анализируются психолого-педагогические

преимущества такого подхода, факторы влияния и его воздействие на внутренний мир молодых людей.

Ключевые слова: Арт-педагогика, патриотизм, учащиеся, воспитание, психологическое воздействие, искусство, самосознание, театр, творческие методы.

Abstract: This article discusses effective methods for forming a patriotic spirit in students through the art-pedagogical approach, educating them in the spirit of national pride, civic position, historical memory and respect for cultural heritage. Also, the psychological and pedagogical advantages of such an approach, factors of influence and its impact on the inner world of young people are analyzed.

Keywords: Art-pedagogy, patriotism, students, education, psychological impact, art, self-awareness, theater, creative methods.

Bugungi globallashuv davrida yosh avlod qalbida vatanparvarlik, milliy qadriyatlarga sadoqat, tarixiy xotiraga hurmat va madaniy merosni asrab-avaylash tuyg‘ularini shakllantirish pedagogik va psixologik soha oldidagi eng muhim vazifalardan biridir. Ayniqsa, talaba yoshlar hayotining faol bosqichida ularning shaxsiyati, dunyoqarashi va ijtimoiy pozitsiyasi shakllanayotgan bir paytda bu tarbiyaviy jarayonning ahamiyati yanada ortadi.

Art-pedagogik yondashuv ana shu jarayonda innovatsion va emotsional jihatdan ta’sirchan vosita bo‘lib xizmat qiladi. San’at orqali tarbiyalash insonning qalbi va ruhiga bevosita ta’sir etadi. Bu yondashuv orqali talabalarda Vatanga, xalqiga, tarixiga bo‘lgan hurmat va sadoqat hislarini uyg‘otish, ularni ma’naviy barkamol, ijtimoiy mas’uliyatli shaxs sifatida tarbiyalash mumkin.

Art-pedagogika — bu ta’lim va tarbiya jarayonida san’at vositalaridan foydalanishga asoslangan innovatsion yondashuv bo‘lib, u yoshlarning emotsional, intellektual va axloqiy rivojlanishiga xizmat qiladi. Ayniqsa, vatanparvarlik g‘oyalarini singdirishda san’atning har bir turi (musiqa, teatr, rasm, adabiyot, xalq og‘zaki ijodi) bevosita hissiyotlar orqali ta’sir ko‘rsatadi.

San’at orqali tarbiya berish jarayonida:Talabalar Vatan tarixiga oid asarlar bilan tanishadi;Milliy qahramonlar hayoti asosida dramatik sahnalar yaratiladi;Musiqa darslarida vatanparvarlik qo‘shiqlari tahlil qilinadi;Rassomchilik mashg‘ulotlarida milliy ramzlar aks ettiriladi.

Bu esa yoshlar ongida Vatanga daxldorlik tuyg‘usini shakllantiradi va ularning shaxsiy g‘ururini oshiradi.

Psixologik nuqtai nazardan olganda, art-pedagogika yoshlarning emotsional holatini barqarorlashtiradi, ularga o‘z hissiyotlarini erkin ifoda etishga imkon beradi, ijtimoiy moslashuvchanligini oshiradi. Bu ayniqsa o‘z fikrini erkin bayon qila olmaydigan, ichki dunyosi boy, biroq tortinchoq yoshlar uchun samarali yo‘ldir.

Talabalar o‘z fikr va tuyg‘ularini rasm, drama, musiqa orqali ifoda etarkan, ular o‘z-o‘zini anglaydi, o‘z xalqiga va Vatanga bo‘lgan tuyg‘ularini ichki kechinmalari orqali boshdan kechiradi. Bu esa vatanparvarlik g‘oyalarini ichki motivatsiyaga aylantiradi.

Art-pedagogik yondashuvda qo‘llaniladigan uslublar:

1. Teatr-pedagogika – tarixiy obrazlar, vatanparvar qahramonlar obrazida sahna ko‘rinishlarini tayyorlash, talabalar tomonidan rollarni ijro etish orqali milliy g‘urur hissini uyg‘otish.

2. Art-terapiya – Vatanga oid mavzularda rasm chizish, mandalalar, kollajlar orqali o‘z tuyg‘ularini ifoda etish.

3. Musiqiy-pedagogika – milliy va vatanparvarlik ruhidagi qo‘shiqlarni o‘rganish, tahlil qilish, ijro etish orqali hissiy ta’sirni kuchaytirish.

4. Adabiy-artistik yondashuv – adabiy asarlar, baytlar, dostonlar, she’rlar orqali Vatanga sadoqat va fidoyilikni targ‘ib qilish.

5. Integratsiyalashgan loyiha ishlari – talabalar tomonidan Vatan, millat, tarix mavzularida stend, video, sahna asarlari yaratish.

Bu metodlar yoshlar orasida ijodiy yondashuvni kuchaytiradi, ularni o‘z shaxsiy pozitsiyasiga ega bo‘lgan fuqarolar sifatida tarbiyalaydi.

Amaliy tajriba shuni ko‘rsatadiki, art-pedagogika asosida o‘tkazilgan mashg‘ulotlar talabalarda quyidagi ijobiy o‘zgarishlarni yuzaga keltiradi:

✓ O‘zligini anglash kuchayadi;Milliy qadriyatlarga nisbatan hurmat shakllanadi;Jamoa bilan ishlash malakalari rivojlanadi;Vatan haqidagi tushunchalar aniq va ongli bo‘ladi;Insoniylik, g‘urur, sadoqat kabi hislar shakllanadi.

Art-pedagogik yondashuv orqali talaba yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash — bu zamonaviy ta’lim tizimida nafaqat innovatsion, balki chuqur psixologik va axloqiy asosga ega yondashuvdir. San’at vositalari yoshlarning ichki dunyosiga bevosita kirib boradi, hissiyotlarini uyg‘otadi, Vatanga muhabbat va fidoyilikni kuchaytiradi. Shu bois bu yondashuv pedagogik amaliyotda keng qo‘llanishi, o‘quv dasturlariga chuqur integratsiyalashuvi zarur. Art-pedagogika orqali tarbiyalangan yosh avlod nafaqat bilimli, balki ruhan yetuk, sadoqatli va milliy g‘ururga ega shaxs sifatida voyaga yetadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abduqodirov A. “Pedagogik innovatsiyalar va kreativ yondashuvlar” – Toshkent, 2022.
2. Raxmonova G. “San’at orqali tarbiya: art-pedagogikaning nazariy asoslari” – 2023.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Ma’naviyat va ma’rifat sohasidagi islohotlar strategiyasi” to‘g‘risidagi qarori, 2021.
4. Djalilova N. “Teatr-pedagogika va milliy tarbiya” // Ma’naviy hayot jurnali, 2022.
5. UNESCO: “Art Education and Citizenship” – 2021 yilgi hisobot.